

Izvešće sa studijskog posjeta zaposlenika AZVO-a Njemačkoj agenciji za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (ZEVA) u Hannoveru i Leibniz FH School of Business u Hannoveru 28. – 30. studenog 2017. g.

*(Projekt AZVO-a SKAZVO „Unapređenje sustava osiguravanja i unapređenja kvalitete visokog obrazovanja“
Studijski posjet stranim agencijama i VU-ima)*

Sudionici posjeta:

Maja Šegvić, Vlatka Šušnjak Kuljiš, Frano Pavić i Viktorija Juriša

29.11.2017. – ZEVA Central Evaluation Accreditation Agency, Hannover

U Njemačkoj djeluje više agencija koje se bave akreditacijom u sustavu visokog obrazovanja. Neke agencije provode samo programska vrednovanja studijskih programa iz određenog znanstvenog područja, a neke kao ZEVA obavljaju i programske akreditacije i institucionalne akreditacije. Krovna akreditacijska agencija u Njemačkoj je *German Accreditation Council* koja se sastoji od 15 članova iz redova političara, predstavnika visokoškolskih institucija, gospodarstvenika i studenata. Ono kontrolira rad svih agencija na način da propisuje procedure po kojima agencije obavljaju svoje postupke, te im odobrava dozvole za rad. Trenutno u Njemačkoj 10 agencija posjeduje takve dozvole. Osim njemačkih agencija i agencije iz Austrije i Švicarske su također ovlaštene provoditi akreditacije na teritoriju Njemačke prema propisima Njemačkog akreditacijskog savjeta.

Njemačka je podijeljena u 16 federalnih pokrajina od kojih svaka ima svoju legislativu s obzirom na akreditacijske postupke u visokom obrazovanju. U većini pokrajina je postupak akreditacije za institucije visokog obrazovanja obavezan. Tek u nekolicini je opcionalan. Trenutno se priprema reforma njemačkog akreditacijskog sustava koja će se početi primjenjivati u 2018. godini i time će se i uloga ZEVA-e također izmijeniti. Pretpostavlja se da će doći do promjene u ulozi agencija – „from auditor to advisor“, budući je jedna od najavljenih promjena da odluke više neće donositi agencije već Accreditation Council. Od ostalih promjena navode da će doći do određenih manjih revizija u kriterijima te da će svi postupci odvijati u ciklusima od 8 godina). Agencije će se više početi baviti *consultingom* i međunarodnim akreditacijama, a planira se i osnivanje *Competence center of all agencies in Germany*.

ZEVA je osnovana 1995. godine od strane federalne vlade pokrajine Donje Saske i institucija visokog obrazovanja i bila je prva takva institucija u cijeloj Njemačkoj. U početku je djelovala u sklopu Sveučilišta u Hannoveru i u periodu od narednih šest godina vrednovala sve studijske programe u pokrajini Donja Saska. 1998. godine uspostavljen je sustav **programske akreditacije** koji je ZEVA počela primjenjivati u cijeloj zemlji. Od 2000. godine ZEVA je članica ENQE I ENQAR-a. Sve akreditacijske procedure temelje se na ESG-ima.

German Accreditation Council licencirao je 2008. godine ZEVU i za provođenje **sistemske akreditacije** koja je oblik institucionalne akreditacije.

Nakon godina primjene programske akreditacije sve više visokih učilišta počelo je uviđati mnoge nedostatke takvog vrednovanja; preskupo je, odnosi mnogo vremena, bez dugoročnog učinka. Sve više visokih učilišta u zadnje vrijeme se odlučuje za sistemska akreditaciju. Pogotovo visoka učilišta koja izvode veći broj studijskih programa. Na taj način štede novac jer nakon sistemske akreditacije nisu obvezni raditi pojedinačne programske akreditacije za svaki studijski program. Dok se programska akreditacija provodi svakih 5-7 godina, sistemska akreditacija se provodi svakih 6-8 godina. Agencije su odgovorne za odabir članova stručnih povjerenstava (eksperata iz sustava visokog obrazovanja, predstavnika tržišta rada i studenata). Recenzenti su pretežno Nijemci ili profesori iz njemačkog govornog područja. Obaveze koordinatora od strane ZEVE nisu samo da organizira cijeli postupak već i da piše završno izvješće uz naputke članova stručnog povjerenstva. Ukoliko se radi o reguliranim profesijama (medicina, pravo, arhitektura) tada je u postupak uključen i predstavnik Ministarstva. Isti postupak provodi se za javna i za privatna visoka učilišta. Postoje određena dodatna pravila i ključni kriteriji za posebne profile studijskih programa poput distance learning/e-learning; joint programmes, teacher training itd.) Agencije donose konačnu odluku u postupku akreditacije. ZEVA vodi bazu recenzenata za koje organizira redovite radionice.

Što se tiče vremena pokretanja postupaka vrednovanja, kod inicijalne akreditacije to ovisi o zakonu pojedinih federalnih pokrajina (ponekad se postupak pokreće prije upisa studenata, a ponekad tek prije nego prva generacija studenata diplomira) dok se kod reakreditacije

postupak uvijek pokreće određeno vrijeme prije isteka prethodnog razdoblja kako bi se izbjegao raskorak.

Kao opći problem navode slabu motivaciju članova povjerenstva koji često pristaju sudjelovati u vrednovanjima samo kako bi dobili uvid u rad konkurentske institucije. Također, agencije se suočavaju sa sukobljenim ciljevima – potrebom da zadovolje potrebe institucija visokog obrazovanja, potrebom da se pridržavaju složenih propisanih procedura i pravila te da budu uspješne obzirom na veliku konkurenciju među ostalim agencijama koje djeluju na području Njemačke.

Sistemska akreditacija – predstavlja relativno novi trend u Njemačkom sustavu visokog obrazovanja. Glavni je cilj postupka vrednovati unutarnji sustav kvalitete visokog učilišta. Procesi se vrednuju s ciljem da se osigura visoka razina kvalitete studijskih programa te dostizanja ishoda učenja iz kurikuluma. Da bi se dobila pozitivna odluka u navedenom postupku, visoko učilište mora dokazati da su njezini unutarnji sustavi upravljanja i osiguranja kvalitete na razini na kojoj mogu osigurati istu razinu kvalitete kao vanjski postupci vrednovanja. U tom slučaju institucija dobiva status samo-akreditirajuće institucije te može dodijeliti pečat (seal) Akreditacijskog savjeta svojim vlastitim studijskim programima. No, i dalje mora biti zajamčeno poštivanje standarda iz programske akreditacije.

Otprilike 60 visokih učilišta je do sada s pozitivnim ishodom prošlo postupak sistemske akreditacije, a očekuje se da će broj rasti budući je trend smanjenje broja postupaka programske akreditacije.

Visoka učilišta kao prednost ovog postupka vide smanjenje troškova te strateške prednosti radi povećane autonomije u osiguravanju kvalitete.

I dalje se koriste vanjski eksperti, ali na način da ih bira visoko učilište u smislu primjerice uključivanja u interne postupke vrednovanja (peer review procedures), programska vijeća i cross-faculty reviews.

Ishodi sistemske akreditacije:

- akreditacija
- uvjetna akreditacija (9 – 12 mj., a ukoliko su detektirani veći problemi procedura se može zaustaviti do 1,5 god.)
- uskrata akreditacije (ne događa se gotovo nikada)

ZEVA je aktivna i na međunarodnom području visokog obrazovanja. Do sada su odradili mnoga vrednovanja u Rusiji, Austriji, Ukrajini, Iraku, Paragvaju i Saudijskoj Arabiji. Zbog svoje reputacije u istočnoj Europi mnoga visoka učilišta koriste ZEVA-inu akreditaciju kao marketing i promoviranje.

Međunarodna vrednovanja također se provode sukladno ESG standardima, no ovdje ZEVA ipak ima veću slobodu u kreiranju kriterija za vrednovanje. Sam postupak je sličan nacionalnom, jedna od razlika je da ZEVA dodjeljuje svoj „seal“ dok se u nacionalnim postupcima dodjeljuje „seal“ Njemačkog Akreditacijskog savjeta.

Na upit da nam kažu nešto o kvalifikacijskom okviru odgovaraju kako je on vrlo općenit i ima „limited use“, te kako svaki član povjerenstva ima jasnu ideju što podrazumijeva koja razina. Također, nisu imali mnogo za reći o ishodima učenja. Jedini komentar bio je da ih baš ne uzimaju u obzir, za razliku od NVAO.

30.11.2017. – Leibniz FH School of Business, Hannover

Leibniz FH School of Business privatno je veleučilište u Hannoveru osnovano 2011. godine, a izraslo je iz Leibniz Academy, College of Cooperative Education koje datira još iz 1920. godine. Prvobitna djelatnost College of Cooperative Education bilo je pružanje raznih treninga za osposobljavanje činovnika i dužnosnika. Tijekom godina broj tečajeva se povećavao i širio u području poduzetništva i administracije.

Programi koje izvode su: Business Administration, Health Management i Business Informatics.

Većina studijskih programa je organizirana kao Dual degree course. Što znači da su polaznici takvih programa zaposleni u partnerskim tvrtkama koje same plaćaju školovanje svojih

zaposlenika i same ih regrutiraju. Takvi studenti ne polažu prijemni ispit na visokom učilištu jer su provjeru prošli kod poslodavca. Također ti studenti provode pola radnog vremena u firmi, a pola na visokom učilištu. Studenti koji sami plaćaju studij, a takvih je manje, obavezni su polagati prijemni ispit i sami si pronaći i organizirati stručnu praksu. Visoko učilište izvodi i neke studijske programe samo u večernjim terminima za potrebe onih koji nisu u mogućnosti pohađati nastavu tijekom dana. Svi kolegiji se izvode na njemačkom jeziku tako da nema inozemnih studenata i mobilnost je vrlo niska. Pokrivenost nastave vlastitim kadrom mora biti minimum 50%. Visoko učilište ima izvanrednu suradnju s gospodarstvenicima koji sudjeluju u kreiranju svih studijskih programa i u njihovim doradama.

Preporuke za AZVO:

1. Poticati osnivanje ureda za kvalitetu na svim visokim učilištima u Hrvatskoj, radi postizanja kontinuuma u osiguravanju unutarnjeg sustava osiguranja kvalitete, sa timom ljudi koji nisu regrutirani iz sastava nastavnika već koji su stručnjaci za kvalitetu.
2. Poticati veću sinergiju između visokih učilišta i gospodarstvenika, pogotovo kod VU koja izvode stručne studijske programe (prije svega većim uključivanjem gospodarstvenika u formuliranje ishoda učenja studijskih programa te njihovih izmjena i angažiranjem ljudi iz prakse kao goste-predavače. Važan je i kontakt s alumnima).
3. Pojačati edukaciju potencijalnih domaćih članova stručnih povjerenstava.